

De witte jas

Colofon

ISBN: 978 94 6365 255 1

1e druk 2020

© 2020, Babs G. Taal

Exemplaren zijn te bestellen via de boekhandel
of rechtstreeks bij de uitgeverij:

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Vormgeving binnenwerk en omslag: Evelien Veenstra

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

De witte jas

Babs G. Taal

**Het is de hoogste tijd, het is de laagste tijd, het is
mijn tijd, een oceaan aan tijd.**

Proloog

Verjaardag in het ziekenhuis

April 1958, het is mijn verjaardag. Ik word negen jaar. Samen met mijn broer sta ik op die woensdagmiddag in het ziekenhuis bij de lege plaats waar eerder het bed van mijn mamma stond. We schrikken, ik knijp mijn broer in zijn hand. Wat zou er gebeurd zijn? Toch niet weer iets ernstigs, een operatie of zo?

‘Hallo kinderen. Jij bent de jarige?’ vraagt de oude dame in het bed ernaast. ‘Ze hebben jullie mamma naar de serre gereden, helemaal aan het einde van de gang.’

Terwijl ze met haar hand in de richting wijst die we moeten volgen, legt ze uit: ‘Dat is wat rustiger voor het bezoek, dan hier op zaal.’ Nog bevend van schrik lopen we de zaal uit, de schuifdeuren door tot we in een lichte, zonnige kamer komen met overal ramen. De serre heeft uitzicht op de tuin, waar het geel van de forsythia de naderende paasdagen lijkt aan te kondigen.

‘Hé, lieverds van me. Wat fijn dat jullie vrij zijn van school. Heeft de buurvrouw jullie naar de bus gebracht?’ De stem van mamma klinkt zangerig als altijd.

‘Ja, pappa komt vanavond alleen. Dan moeten wij naar bed’, zegt mijn broer Peter gewichtig.

‘Wat zorg jij toch goed voor je zusje. Kom, geef me een knuffel.’ Mamma strekt haar armen naar ons uit. ‘Hoe was het op school vanmorgen? Vonden ze de snoepjes lekker? En de juf?’

Ik heb die morgen getraakteerd op school, de derde klas van de Van Vlotenschool. Al dagenlang stond de doos met oranje snoepjes klaar.

‘Ja, het was heel leuk. Ze zongen voor me.’

‘Kom hier bij me zitten.’ Mamma wijst op het bed. Op het randje zitten, dat mag toch niet van de hoofdzuster? Voorzichtig klim ik via een krukje op bed.

‘Het boek van pappa en u vind ik heel mooi, het is uit de Kameleon-

reeks. *Al die avonturen...'* Ik ben er zo blij mee dat ik me voorneem om meteen 's avond te beginnen met lezen.

'Lezen is heerlijk, dan kun je in een andere wereld stappen, waar alles mogelijk is', vult mamma aan. Een boek zonder zieke mensen, denk ik meteen.

'En straks mogen we bij de overburen naar Swiebertje kijken op de tv, met alle kinderen uit de straat.'

'Wel netjes je schoenen uitdoen bij de voordeur.'

'Natuurlijk, dat weten we wel. Op zaterdag mogen we ook komen kijken.'

Dat vooruitzicht maakt me blij, allemaal op een rij voor de tv en genieten van die rare Swiebertje met Saartje de dienstbode, en natuurlijk Bromsnor. En tot slot zwaaien naar tante Hannie die de programma's aankondigt.

Ik schrik als de zuster binnenkomt met een piepend karretje met thee-kopjes. Het is de hoofdzuster zelf. Ik laat me meteen van het bed af glijden, maar ze is niet eens boos, ze vraagt: 'Wil je een glas limonade?'

Verbaasd kijk ik haar aan, de hoofdzuster, die altijd zo streng is. Alle jonge zustertjes zijn bang voor haar, vertelde mamma eens. Ze heeft een blauwe streep op haar witte kapje. Daar kun je haar aan herkennen, had mamma een keer uitgelegd.

Ik knikt verbluft ja. Ook mijn broer knikt alleen maar, hoewel ik geloof dat hij toch nog iets zei, zoiets als ja graag, zoals we dat geleerd hebben.

'Limonade, dat vinden jullie wel lekker, hè?' zegt mamma met haar blijde stem.

'Ik heb gehoord dat je vandaag jarig bent', gaat zuster Erenstein verder. *'Hoe oud ben je geworden?'*

'Negen jaar.' Ik krijg een kleur als ze me aankijkt en ik tril een beetje, maar opeens lijken haar ogen veel vriendelijker dan anders. *Het is de zoveelste verjaardag dat mamma in het ziekenhuis ligt,*

maar nooit eerder heeft iemand ons zo'n traktatie aangeboden. Gefascineerd kijken we hoe de donkerrode siroop langzaam lichter wordt wanneer de zuster er water op schenkt.

'Voor de jarige, limonade met een rietje.'

Zuster Erenstein plaatst een tweede glas op het nachtkastje. 'En deze is voor je broer, maar die is al te groot voor een rietje.'

En zo zitten we naast het bed van mamma, zomaar op een doorde-weekse dag. Anders gaan we alleen op zondag met pappa mee op ziekenbezoek.

Ondanks de feestelijke limonade ben ik een beetje boos. Waarom is mijn mamma altijd op mijn verjaardag ziek. Altijd heeft ze buikpijn, altijd moet ze naar de wc, altijd moet ze weer geopereerd worden. Altijd, altijd, altijd... Dat dreunt door mijn hoofd. Altijd problemen.

Andere kinderen gaan naar hun opa of oma, dat hoorde ik op school vertellen, maar onze opa en oma wonen ver weg, uren met de trein en dan nog de bus. Ook al onze ooms en tantes wonen in Scheveningen. De hele familie is ver weg, het lijkt of we geëmigreerd zijn naar de andere kant van de wereld, terwijl we gewoon naar de andere kant van Nederland zijn verhuisd toen ik net één jaar was.

'Hoe is met je kleine zusje?' onderbreekt mamma die nare gedachten.

'Goed,' antwoordt mijn broer, 'ze heeft het goed bij de bureu.'

'Ze is heel lief, soms mag ik haar een flesje geven', zeg ik trots.

'Wel voorzichtig zijn, hoor, ze is nog maar een baby'tje van drie maanden.' De stem van mamma klinkt een beetje schor en haar ogen staan opeens verdrietig.

'Wij mogen er ook vaak komen.' Ik probeer niet meer aan ziektes en operaties te denken. 'Het is er heel gezellig, we spelen dan met Berry en Marijke, Rudolf en Jantje zijn ook wel lief, maar veel te klein voor ons. En de buurvrouw is natuurlijk ook heel aardig. Ze heeft ons naar de bus gebracht, maar ze moest snel weer terug naar de kinderen.'

‘Ze hebben de voorkamer helemaal als speelkamer. En dat hoeven ze ’s avonds niet eens op te ruimen.’ Peter komt nu ook wat los.

‘Dus jullie redden het wel zonder mij’, concludeert mamma.

Natuurlijk zouden we ons redden, dat zijn we langzamerhand wel gewend. Ik kan me niet anders herinneren dan dat mamma vaak weken of maanden in het ziekenhuis ligt met steeds weer darmproblemen. Allerlei diëten en medicijnen lijken eerst te helpen, maar steeds gaat het weer mis en dan is een operatie nodig.

Gelukkig ligt ze nu hier in het ziekenhuis en niet ver weg in Eindhoven, zoals een paar jaar eerder. Toen konden we maar één keer per maand op zondag met pappa mee op bezoek. De treinreis was lang en duur.

Maar alles had nu anders moeten zijn. Dat had mamma beloofd, en mijn pappa natuurlijk ook. Een baby zou alles veranderen. ‘Krijgen we een baby, een broertje of zusje?’ had Peter ongelovig uitgeroepen toen we het hoorden.

‘Hoe kan dat dan. Wordt u dan echt beter?’ vroeg ik ongelovig. ‘Nooit meer naar het ziekenhuis? En een baby?’

‘Dat hebben de dokters gezegd. Met een baby verandert er van alles in het lichaam, hormonen en zo’, had pappa verklaard. ‘Ze weten het natuurlijk niet zeker, maar ze denken dat het dan veel beter zal gaan.’

Wat waren we blij geweest: een baby en een gezonde moeder.

Maar het ging niet beter. Toen de baby onderweg was, werd mamma steeds zieker. Ze moest medicijnen gebruiken, prednison. Die naam kenden we wel van de vorige keer, toen had het ook maar weinig geholpen. Mamma werd daar heel dik van, met een kogelrond gezicht, heel anders dan haar magere gezicht dat op een puntijse leek. In januari kwam de baby, een meisje, van wel acht pond. Dat was heel bijzonder, zo’n grote baby, het kwam door de medicijnen. Maar ons zusje had het moeilijk, ze viel meteen af tot ze een mager ding was. Ook mamma had een terugslag. De verbetering waar we zo op waren

gaan rekenen, bleef uit. Ze moest een paar weken in het ziekenhuis blijven, nu met ons nieuwe zusje.

Dolblij waren we toen ze allebei weer thuiskwamen, maar het ging weer slechter. Mamma had weer veel diarree en buikpijn. Ze werd weer opgenomen, maar de baby mocht niet meer mee. Hoe moesten wij dat oplossen? En hoelang zou het deze keer gaan duren? Zou het net als anders tegen de zomer weer goed gaan? Met de verjaardag van mijn broer in juli was mamma meestal weer opgeknapt.

‘Wat ben je stil, meisje.’ Mijn mamma ziet wel dat ik me zorgen maak.

‘Ik zou zo graag willen dat u weer helemaal gezond bent en sterk, net als de buurvrouw.’

‘Ja, kindje, als dat toch eens waar zou zijn. Maar dokter Vermeulen is heel kundig. Daar moeten we op vertrouwen.’

‘Als ik later groot ben wil ik dokter worden, een hele geleerde dokter. Dan ga ik iedereen beter maken.’

‘Ach, Gildaatje toch. Wat zou dat mooi zijn.’

‘Ik wil onderwijzer worden, misschien wel het hoofd van een school’, zegt Peter opeens op een gewichtige toon.

‘Dat zijn mooie dromen. Jullie kennen toch wel het verhaal uit de kinderbijbel over de talenten?’

‘Je mag je talenten niet in de grond stoppen.’ We kennen het verhaal wel. ‘Ook als je maar één talent hebt, moet je er iets mee doen.’

‘Zo is het. Jullie hebben goed opgelet bij het bijbellezen.’

‘Hoeveel talenten heb ik nodig om dokter te worden? Misschien wel chirurg?’ vraag ik.

‘Als je iets heel graag wilt, dan lukt het vaak ook’, moedigt mamma ons aan.

Meer aanmoediging heb ik niet nodig om te dromen van de toekomst. Ik wil dokter worden.

Hoofdstuk 1

Daar sta ik dan, ingepakt volgens de regels, in het groene pak, blauwe plastic hoesjes om mijn schoenen en een kapje voor mijn mond. Voorzichtig duw ik een lok haar onder de groene muts en voel of mijn oorbellen er niet uit gevallen zijn. Stijf van de zenuwen stap ik de operatiekamer binnen. Dit is mijn eerste baan als arts-assistent, mijn coschappen zijn amper achter de rug. Op de operatietafel ligt een kind van een jaar of vijf.

‘Het is ongelooflijk, maar dat arme wurm is met haar armpje in de centrifuge terechtgekomen, terwijl die op volle toeren draaide’, fluistert de omloop-assistente mij toe. ‘Ze zijn al een tijd bezig om de vaten en de pezen te herstellen.’ ‘Afschuwelijk’, kan ik nog net uitbrengen.

‘Ach, daar ben je.’ Ik herken de stem en het postuur van professor Dijkstra, groot en fors, zoals ik hem ken van de collega’s. ‘We gaan zo sluiten met een huidtransplantaat. Daar kun jij bij helpen. Je weet toch hoe het apparaat werkt?’

Gelukkig herinner ik me het practicum, waar we allerlei technieken moesten oefenen. Bijna hardop herhaal ik wat ik geleerd heb: het huidlapje opvangen, netjes uitspreiden op het plankje met spijkertjes en de roller eroverheen halen. Met steriele handschoenen aan is het een enorm gepruts om de opgekrulde randen van het dunne weefselapje glad op dat plankje te krijgen. Maar goed dat ik zo dol ben op borduren, want het komt er nu echt op aan. Voorzichtig peuter ik het lapje weer los van het plankje. Tevreden kijk ik naar het huidlapje met de ingeponste gaatjes, waardoor het opeens veel groter kan worden, groot genoeg om het wonddefect te bedekken.

Wanneer ik het transplantaat terug wil geven aan de chirurg, zie ik opeens rode puntjes opwellen op dat kleine beentje, het gebied waar de huid is weggehaald. O God, dat kleine beentje, dat kleine meisje, zo'n klein kind met nog een heel leven voor zich. Nee, kindergeneeskunde is niets voor mij, dat heb ik altijd al gezegd. Ik voel me wazig worden, koud en klam. Mijn benen lijken van rubber. Het lukt me nog net het weefsel af te geven, voor het suizen in mijn oren alle geluiden in de operatiekamer overheerst.

Koud water op mijn voorhoofd brengt me weer bij. Ik kijk in de grijze ogen boven een mondkapje.

'Dat gebeurt wel vaker, de eerste keer', troost de omloop-assistente me. 'Ga maar gauw naar de kleedkamer.'

In het laatste jaar van het gymnasium wordt het steeds duidelijker. Ik wil tropenarts worden, maar ik ben doodsbang voor bloed. Werken als arts in Afrika zal daarom wel altijd een droom blijven. Bij het zien van een druppel bloed word ik al koud en klam.

'Kind, als je het echt wilt, moet je het doen', zegt mijn moeder.

'Ga eens praten met iemand uit de praktijk', raadt mijn vader aan.

'Dat gaat wel over, die angst voor bloed', is de reactie van dr. Vermeulen, de specialist die mijn moeder al jarenlang behandelt voor een chronische darmziekte, waarvoor ze soms maanden in het ziekenhuis ligt en al vaak geopereerd is. Hij is een kundig arts, die bovendien jonge artsen opleidt tot internist. 'Je kunt eraan wennen. Iedereen vindt het eerst eng. De eerste injectie, de eerste snee, de eerste grote wond... iedereen vindt dat eng. Maar dat gaat steeds beter, je zult het zien. En als je echt medicijnen wilt studeren, laat je dan niet door zoiets als bloed tegenhouden.'

En toen kwam het tweede probleem dat mij afhoudt van mijn droom: meisjes kunnen geen chirurg worden.

'Jij wordt zeker kinderarts.'

Daar heb ik toch zo'n hekel aan, als mensen dat tegen me zeggen. Alsof meisjes alleen maar geschikt zijn om moeder te worden of voor kinderen te zorgen.

Nee, ik wil geen kinderarts worden. Wat een vooroordeel. Ik krijg meteen na zo'n opmerking een tegendraads gevoel. Ik wil naar de tropen, chirurg worden en grote operaties doen.

Maar voor mijn droom om tropenarts of chirurg te worden, moet ik eerst mijn angst voor bloed overwinnen.

Verbazend makkelijk ben ik hier nu binnengekomen. Een telefoontje was genoeg. De advertentie in de Universiteit Krant waarin een arts-assistent op de chirurgie werd gevraagd voor de zomermaanden, was me meteen opgevallen. Met een rode pen trok ik er een cirkel omheen. Zou het kunnen? Zou het echt mogelijk zijn dat ik die baan krijg? Zal ik toch nog een keer proberen bij de chirurgie binnen te komen? Vrouwen worden in Groningen niet aangenomen voor de opleiding tot chirurg, had ik steeds te horen gekregen. Dat was een dikke streep door mijn plannen, weg met die droom over de tropen. Ik had nieuwe plannen gemaakt. Ik zou internist worden na mijn artsexamen. Ik hield tenslotte van puzzelen, uitzoeken wat een patiënt mankeert aan zijn hart, zijn lever of zijn nieren. Een verstandige keuze was het. En toch knaagde nog ergens het verlangen naar de chirurgie. Wat was het verbijsterend makkelijk gegaan. Eén telefoontje met professor Bosman en het was geregeld. Nu moet ik het natuurlijk waarmaken als vrouw tussen al die mannen. Zo was het al toen ik aan de medische studie begon: altijd een van de weinige meisjes, scheef aangekeken in de collegebanken. Meende ik het wel serieus, zo'n moeilijke studie als de geneeskunde? Het was 1967, de numerus fixus was net ingevoerd omdat er te veel studenten waren aangemeld.

Niet alleen in het eerste jaar, ook in het tweede jaar was er die onzekerheid: zou ik wel verder kunnen met de studie of moest ik een jaar wachten? Er was een beperkt aantal plaatsen. Die zouden vast voor de jongens gereserveerd worden, jongens die in de toekomst een gezin moesten onderhouden. Die gedachte werd soms openlijk uitgesproken, maar ook wel versluierd geopperd, zoals mijn leraar Frans op het gymnasium dat zei toen we het in de eindexamenklas over een toekomstige studie hadden.

‘Een jaar naar Engeland, een jaar Frankrijk en nog een jaar naar Duitsland, om je talen goed te leren, dat is de beste opleiding voor een meisje.’ Dat sprak ons wel aan, vrijheid in het buitenland, een echt avontuur, maar toen zei hij: ‘Dat is de beste voorbereiding om later je echtgenoot te steunen bij zijn carrière.’

Daarna zei hij nog iets over de vrouw die representatief moest zijn. Wij keken elkaar giechelend aan. Meneer Brouwer, met zijn lange slanke gestalte, eivormige hoofd, waarop nog een paar haren te ontdekken waren, en met een hoornen bril op zijn geprononceerde neus, waardoor hij meer dan ooit leek op een kamergeleerde die nooit in de gewone werkelijkheid stond. Hij keek echter even serieus als altijd en begreep niet dat wij moesten lachen.

Man, o man, het is 1967, de jaren van flowerpower, vrijheid. We zijn dan wel niet in Amsterdam, maar zelfs hier in het oosten van Nederland is het de tijd van zelfontplooiing. Dat is wat we wilden schreeuwen, maar als keurige gymnasiasten hielden we dat net op tijd binnen.

Niemand koos voor het avontuur als au pair in het buitenland.

‘We schrijven ons gewoon in voor geneeskunde’, zei mijn schoolvriendin. ‘Jij toch ook?’

Ik had eindelijk de knoop doorgehakt: mijn angst voor bloed zou me niet tegenhouden. En nu die numerus fixus?

‘Natuurlijk, ik schrijf me in voor Groningen.’ Zo, dat had ik gezegd.

‘Ik wil eigenlijk naar Amsterdam, maar dat vinden mijn ouders niet goed, veel te veel afleiding en dan die drugs daar. Alsof ik meteen aan de drugs zal gaan.’ Mijn vriendin giechelde bij dat laatste, waarna ze eraan toevoegde: ‘Lijkt me best spannend.’

‘Neeeee’, reageerde ik vol afkeer. ‘Trouwens, we moeten gewoon afwachten wat de plaatsingscommissie beslist.’

Wat was het een ongelooflijke opluchting dat we allebei werden ingeloot in dat eerste jaar.

En nu had ik opnieuw geluk: een baan als arts-assistent op de chirurgie voor drie maanden in de vakantieperiode.

Toch heb ik het verprutst. Mijn beste kans om alsnog chirurg te worden heb ik verprutst. Het dreint in mijn hoofd, de tranen komen weer op als ik denk aan dat moment met dat meisje. Toen de rode puntjes op dat kleine beentje opkwamen, drong de hele situatie pas tot me door. Een kind voor het leven verminkt door zo’n rottige centrifuge; een ogenblik was ze ontsnapt aan de aandacht van haar moeder. Hoe kom ik deze maanden nog door, of word ik meteen ontslagen? Dat is mijn vrees als ik bij professor Bosman langs moet komen.

‘Zo’n klein kind. Ik had zo’n medelijden met dat meisje. Dat verminkte armpje.’ Ik moet opnieuw mijn tranen bedwingen. ‘En toen zag ik die rode puntjes bloed opkomen. Ze zeggen altijd dat meisjes kinderarts moeten worden, maar dat kan ik niet.’ Ik snuit mijn neus, ga rechtop zitten en kijk hem smekend aan. ‘Ik wil hier heel graag blijven werken.’

Professor Bosman knikt me vriendelijk toe. ‘Ik begrijp het. Ik zal je niet meer bij de kinderafdeling plaatsen.’

Een paar dagen later sta ik als tweede assistent ingedeeld op de operatiekamer. Ik was en boen mijn handen met een stugge borstel tot ze rood zien, dan laat ik er wat alcohol over sproeien. De omloop-assistente helpt me in een steriele jas en steriele handschoenen. Ik ken het ritueel wel.

‘Een jonge vrouw van 24 jaar, been geplet, ligt er bijna af. Tussen wal en schip gekomen’, legt een van de twee operateurs uit.

‘Stom ongeluk dus’, reageert de ander.

‘Ze wilde meehelpen in de sluis. Je weet hoe dat gaat. Met je voet de boot afhouden, anders knalt die tegen de muur.’

‘Het is te hopen dat we de circulatie nog op tijd kunnen herstellen.’

‘Iedereen klaar? Anesthesie ook? Is het bloed er al? Zes zakken en stollingsfactoren.’

Ik voel het koude zweet opkomen als de chirurg de doeken rondom het geplette been openslaat en de rode chaos van spieren en pezen zichtbaar wordt.

Wanneer de eerste chirurg begint met het deppen en vrij prepareren van de belangrijkste spieren, dwing ik me om me te concentreren op de anatomie. Beschouw het maar als een legpuzzel, alle stukjes moeten in elkaar passen. Zo probeer ik me overeind te houden, sterk genoeg om het medelijden met die jonge vrouw van mijn eigen leeftijd weg te duwen. Alleen de herstelwerkzaamheden tellen. Ik mag helpen het operatieterrein goed zichtbaar te houden.

‘Voorzichtig, pak de haak maar over. Niet te hard trekken, dan beschadig je de boel.’ De heldere ogen van de hoofd-operateur kijken me ernstig aan boven zijn mond-

kapje uit. Uiterst geconcentreerd staan we als team rond de groene doeken. Gebogen turend staan de chirurgen als timmerman, loodgieter en lasser te snijden, bloedvaten dicht te branden en nieuwe verbindingen aan te leggen. Scharen, scalpels en pincetten in allerlei maten kletteren ten slotte in een metalen bakje.

‘Klaar. Het been is mooi roze gebleven, meer kunnen we niet doen.’

Dan pas besef ik dat de operatie bijna drie uur heeft geduurd.

Op donderdagochtend is de grote visite met professor Kramer, het hoofd van de chirurgiegroep. Hij staat als veel-eisend bekend. In optocht gaan we de patiënten langs: de professor voorop, eerst langs mijn zaal. Bij elk bed vermeld ik de naam van de patiënt, de leeftijd, de diagnose, het aantal weken opname, het aantal foto’s en de plannen. Dat moet ik uit mijn hoofd doen, een spiekbriefje wordt door de professor niet getolereerd. De supervisor, de hoofdzuster en twee junior coassistenten staan om me heen. Af en toe kijkt de professor naar de patiënt, vraagt nog iets en bespreekt dan met de supervisor het plan. In de gang richt de professor zich tot de junior coassistenten. Tot mijn verbazing vraagt hij: ‘Laat je handen eens zien?’

Gedwee doen ze dat, zonder te begrijpen waarom. Van schrik kijk ik ook naar mijn kortgeknipte nagels, zonder nagellak, geen ringen, geen horloge om mijn pols, alles volgens de regels en toch kriebelt het in mijn maag. Ik sta wat te trillen bij deze eerste visite, alles moet goed gaan.

Toen ik met haar kennismaakte op mijn eerste dag, reageerde de hoofdverpleegkundige wat zuur: ‘Ben jij de nieuwe assistent? Weet je zeker dat je hier moet zijn? De professor heeft nog nooit een vrouw als arts aangenomen.’

En later bij de visite was er ook zo'n opmerking die wel aardig had kunnen zijn, maar door haar scherpe stem en de stuurse blik van haar donkergrijze, bijna zwarte ogen voelde ik de afkeuring als een golf ijswater over mijn witte jas gaan. 'Deze patiënt is lastig te prikken, je moet de anesthesist maar vragen. Je wilt natuurlijk niet misprikken. Nee, toch? Het moet in één keer goed zijn bij de professor.'

Ik schud de herinnering van me af en kijk naar mijn eigen handen.

'Hygiëne is een belangrijk punt. Korte nagels en schone handen, dat is hoe het hier hoort.' De professor inspecteert de groep alsof we een stel jonge rekruten zijn. Een van de junior coassistenten krijgt een uitbrander. 'Die haren moeten korter op de heekunde.'

Het komt niet bij de coassistenten op om te protesteren.

'Wie heeft jou als vakantie-assistent aangenomen?' Onverwacht is de aandacht van de professor op mij gevestigd. Lieve help, nu word ik natuurlijk meteen weggestuurd. Rustig blijven, nu geen paniek. Ik neem een diepe hap lucht en voel de rust terugkeren.

'Professor Bosman. Ik heb hem gebeld en een brief gestuurd.' Kort en zakelijk, ik herken mijn eigen stem niet meer. Mijn wangen staan in brand en mijn hart slaat op hol. Deze professor kon dwars door je heen kijken op zijn college om acht uur 's morgens, als ik in de weer was met een carbonpapier tussen de bladzijden van mijn schrift. 'Zo, is het weer zover? Aantekeningen maken voor studenten die niet de moeite nemen om hier te zijn? Die studenten die van feestjes houden? Dat worden nooit goeie dokters.' Daarna durfde ik nooit meer een doordruk te maken voor een studiegenoot. Zijn colleges waren zo boeiend dat ik wel bleef komen en altijd op een van de voorste rijen in het hoog oplopende amfithea-